

Eduwidma

rzeczy i miejsca nawiedzone

Eduwidma

rzeczy i miejsca nawiedzone

*pod redakcją
Marii Mendel*

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2020

Recenzent
dr hab. Rafał Włodarczyk

Redaktor Wydawnictwa
Ewelina Ewertowska

Projekt okładki i stron tytułowych
Filip Sendal

Na okładce wykorzystano zdjęcie Tomasza Szkudlarka *Plaża pod Helem*

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków Instytutu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych UG

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-077-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel.: 58 523 11 37; 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49

Spis treści

SŁOWO OD REDAKTORKI

Eduwidmontologia – przyczynki	10
<i>Maria Mendel</i>	

SCENA

Materialność widma. Esej z pedagogiki nieantropocentrycznej	32
<i>Maksymilian Chutorański</i>	

ŻYCIE, NIE-ŻYCIE, OBECNOŚĆ I EDUKACJA

Śmierć, przedmioty i ich ślady: wyjście rzeczy z antropocienia	50
<i>Andrzej Marzec</i>	

Życie i nie-życie jako postaci obecności. Ku pedagogice zorientowanej na „potrzebę łagodzenia faktu odejścia”	80
<i>Agnieszka Skotnicka</i>	

Upcycling a edukacyjna wartość widma	126
<i>Michalina B. Hładun</i>	

MIEJSCA NAWIEDZONE: MIASTO PEDAGOGICZNE I JEGO WIDMONTOLOGIE

Miejskie widma. Wokół gdańskich profili tożsamościowych AD 2018	150
<i>Maria Mendel</i>	

Widma wśród stoczniowych dźwigów	184
<i>Dominik Krzymiński</i>	

Muzeum Emigracji w perspektywie widmontologicznej	218
<i>Jarosław Rutkowski</i>	

Eduwidma: paradoksalna materialność miejsca pedagogicznego	249
<i>Maria Mendel</i>	

EDUWIDMOWANIA ASPEKTY PSYCHOSPOŁECZNE

Krypty pracy/nie-pracy, widmowanie bezrobocia i inne uobecnienia społecznej zębności. Perspektywa społeczno-edukacyjna	262
<i>Mateusz Rutkowski</i>	

Widmontologiczne ujęcie kategorii wstydowniny a syndrom Dorosłych Dzieci Alkoholików	285
<i>Martyna Pilas</i>	

EPIZOD (ZAMIĄST EPILOGU)

Pedagogika społeczna „po człowieku”	302
<i>Maria Mendel</i>	

SUPLEMENT

Eduwidma, rzeczy i miejsca nawiedzone. Esej recenzyjny	314
<i>Rafał Włodarczyk</i>	

Bibliografia	329
------------------------	-----

Table of contents

EDITORIAL FOREWORD

Edu-hauntology: Contributions	10
<i>Maria Mendel</i>	

STAGE

Materiality of the spectre. Essay on non-anthropocentric pedagogy	32
<i>Maksymilian Chutorański</i>	

LIFE, NON-LIFE, PRESENCE AND EDUCATION

Death, objects and their traces: the way things out of anthropo-shadow (“antropocień”)	50
<i>Andrzej Marzec</i>	

Life and non-life as figures of presence. Towards pedagogy oriented at “the necessity to alleviate the fact of passing”	80
<i>Agnieszka Skotnicka</i>	

Upcycling and the educational value of spectre	126
<i>Michalina B. Hładun</i>	

HAUNTED PLACES: PEDAGOGICAL CITY AND ITS HAUNTOLOGY

Urban specters. On the profiles of Gdańsk citizens’ identity, AD 2018	150
<i>Maria Mendel</i>	

Specters among shipyard cranes	184
<i>Dominik Krzysiński</i>	

The Emigration Museum in a hauntology perspective	218
<i>Jarosław Rutkowski</i>	

Edu-specters: the paradoxical materiality of a pedagogical place 249
Maria Mendel

EDU-HAUNTING: PSYCHOSOCIAL ASPECTS

Job/non-job crypts, specter of unemployment and other manifestations
of social redundancy. Socio-educational perspective 262
Mateusz Rutkowski

Hauntological approach to shame-guilt category
and Adult Children of Alcoholics Syndrome 285
Martyna Pilas

EPISOD (INSTEAD OF EPILOGUE)

Social pedagogy and the Posthuman 302
Maria Mendel

SUPPLEMENT

Edu-specters, things and haunted places. Review essay 314
Rafał Włodarczyk

Bibliography 329